

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI

Compartimentul de Informații Clasificate

PROPUNERI DE LEGE FERENDA

pentru înlăturarea disfuncționalităților generate de numărul mic de judecători care dețin autorizații de acces la informații clasificate și dificultatea soluționării cauzelor cu astfel de documente

Legislația în vigoare instituie obligativitatea deținerii de către judecători și personalul auxiliar de specialitate a certificatelor de securitate sau a autorizațiilor de acces, valabile pentru nivelul de secretizare al informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de serviciu.

Apreciem că se impune modificarea art. 7 alin. 4 din Legea nr. 182/2002 în sensul includerii și a judecătorilor în categoria persoanelor îndreptățite la a avea acces la informații clasificate, fără obținerea prealabilă a unei autorizații, în condițiile prevăzute de această lege, dar potrivit unor proceduri interne comune întregului sistem judiciar, al căror scop să fie exclusiv acela al prevenirii divulgării conținutului acestora, motivând astfel:

1. argumente ce țin de necesitatea adoptării unui tratament juridic egal pentru reprezentanții celor 3 puteri ale statului, în situații faptice echivalente

Din analiza dispozițiilor relevante ale:

A) „Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate”, modificată și completată prin O.U.G. nr. 16/2005 și Legea nr. 268/2007;

B) „H.G. nr. 585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor calificate în România”, modificată și completată prin H.G. nr. 2.202/2002 și H.G. nr. 185/2005;

C) „H.G. nr. 781/2002 privind protecția informațiilor secrete de serviciu” și

D) „O.U.G. nr. 153/2002 privind organizarea și funcționarea Oficiului Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat” (ORNISS), precum și a altor acte normative incidente în materie,
se conturează două reguli de baza:

I) accesul reprezentanților puterilor legislative și executive (parlamentarilor și miniștrilor) la informațiile clasificate ca secrete de stat, respectiv secrete de serviciu, este garantat în baza unei proceduri interne, dar fără a avea nevoie de autorizații de acces (art. 7 alin. 4 din Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate);

II) accesul celorlalte categorii de persoane la informații clasificate, inclusiv al magistraților, se face în urma unei proceduri speciale de verificare, în prealabil, cu privire la onestitatea și profesionalismul lor, referitoare la utilizarea acestor informații (potrivit art. 7 alin. 1 din lege), ele neputând avea acces dacă nu li se eliberează o autorizație/certificat de acces în formă scrisă „de către conducătorul persoanei juridice care deține asemenea informații, după notificarea prealabilă la ORNISS”, care să fie „reverificată ori de câte ori este necesar” (art. 10 alin. 2, art. 13, art. 28), precum și după „instruirea” acestora și „semnarea unui angajament de confidențialitate” (art. 35 din *Standardele naționale...*).

Cu privire la această a doua categorie, oricare dintre instituțiile și autorități publice trebuie să respecte, printre altele, următoarele reguli în materia secretelor de stat și a celor de serviciu (art. 31 alin. 3 din Legea nr.

182/2002):

a) autorizația de acces se eliberează...”în urma verificărilor efectuate, cu acordul scris, al persoanei în cauză, asupra acesteia” (art. 28 din lege);

b) conducătorii autorităților și instituțiilor publice... „sunt obligați să stabilească informațiile care constituie secrete de serviciu și regulile de protecție a acestora....” (art. 32 din lege);

c) „SRI verifică și supraveghează acțiunile întreprinse și modul în care sunt respectate și aplicate normele legale privind protecția informațiilor clasificate de către autoritățile și instituțiile publice” (art. 34 alin. 1 lit. „b” și „d” din lege);

d) „persoana care urmează să desfășoare o activitate sau să fie încadrată într-un loc de muncă ce presupune accesul la informații clasificate va prezenta conducătorului unității un angajament scris de păstrare a secretului” (art. 36 alin. 3 din lege);

e) pentru accesul la informații secrete de serviciu este necesară o autorizație scrisă emisă de conducătorul unității, după ce persoana în cauză „prezintă funcționarului de securitate...recomandări și referințe asupra onestității și profesionalismului....și va semna un angajament de confidențialitate”, a căror autenticitate este verificată de acest funcționar ce va face propuneri conducătorului unității privind oportunitatea eliberării autorizații de acces” (art.6 și 7 din HG nr. 781/2005);

f) O.R.N.I.S.S.-ul este o instituție publică în subordinea Guvernului, care printre multe alte atribuții, aprobă eliberarea certificatelor de securitate pentru acces la informațiile naționale clasificate (art. 1 alin. 1 și alin. 4 lit. „e” din OUG nr. 153/2002);

g) „autorizația de acces la informații clasificate”, precum și „certificatul de securitate” sunt niște documente eliberate cu avizul instituțiilor abilitate, aviz care se acordă după o „**verificare de securitate**” ceea ce presupune măsuri întreprinse (ca urmare a solicitării făcute, în scris, către ORNISS de

conducătorul unității), de „*autoritățile desemnate de securitate*” (ADS) – care, așa cum rezultă din enumerarea limitativă a art. 3 din *Standardele naționale*, sunt instituții/autorități executive ori aflate în subordinea executivului – „*pentru stabilirea onestității și profesionalismului persoanelor*” (a se vedea în acest sens art. 141, art. 152, cât și definițiile din art. 3 din *Standardele* aprobate prin H.G. nr.585/2002). Toate aceste verificări, făcute în scopul acordării avizelor necesare eliberării autorizației de acces, se fac cu acordul scris al persoanei în cauză și după completarea unor formulare-tip complexe (anexele 15,16 și 17), de către aceasta (art. 141 din *Standarde...*).

h) „*funcționarul de securitate este un adjunct al conducătorului persoanei juridice...*” (art. 30) ale cărui atribuții sunt prevăzute de art. 31 din *Standardele naționale...*;

i) acordarea avizelor anterior arătate, se face după o serie de verificări multiple și minuțioase (conform art. 158 -165 din *Standarde...*) ce au scopul de „evaluare a compatibilității persoanei cu acordarea avizului”, evaluare făcută pe baza unei arii largi de criterii, precum: *trăsăturile de caracter, concepțiile și modul de viață ale soțului sau concubinului, conduita socială și profesională, „dacă a demonstrat lipsă de loialitate, necinste, incorectitudine sau indiscreție” etc.*

2. argumente ce țin de necesitatea compatibilizării acestor dispoziții cu statutul magistratului.

Simpla lecturare a dispozițiilor prezentate anterior relevă inaplicabilitatea acestora în activitatea de judecată și incompatibilitatea lor, în special, cu principiul independenței judecătorului.

Consecințele condiționării accesului judecătorului la acele acte ale dosarului cauzei deduse judecății ce conțin informații clasificate (secrete de stat sau secrete de serviciu) de obținerea prealabilă, potrivit procedurilor expuse sumar mai sus, a unei „autorizații de acces la informații clasificate”/

„certificat de securitate”, ar fi următoarele:

1. **prin asemenea verificări** - în care se pune în discuție profesionalismul, onestitatea sau loialitatea judecătorului - **executivul/ serviciile de informații se substituie Consiliului Superior al Magistraturii**, singura instituție abilitată de Constituție și prin legi organice să dispună/să se pronunțe cu privire la cariera judecătorilor, respectiv cu privire la profesionalismul și probitatea lor morală;

2. prin natura sa, funcția de judecător presupune respectarea zilnică a anumitor principii, reguli și norme de confidențialitate și, evident, a secretului de serviciu, astfel încât dublarea acesteia de obligația de semnare a unui „angajament scris de păstrare a secretului” este superfluă, birocratică și nelegală. De asemenea, legislația specială (art. 99 alin. 1 lit. „d” din Legea nr. 303/2004 și art. 78 alin. 1 din Legea nr. 567/2004 – pt. grefier) impune oricum *obligația profesională de confidențialitate*. În plus, oricum, legislația procesuală permite deja declararea secretă a unor ședințe de judecată și protejarea anumitor dosare dacă siguranța publică o impune.

3. lipsa acordului judecătorului de a fi verificat ori refuzul său de a completa respectivele formulare-tip are drept consecință practică neacordarea „autorizației de acces la informații clasificate”/„certificatului de securitate”, ceea ce implică o imposibilitate de cunoaștere a actelor și lucrărilor dosarului și de respectare a principiilor aflării adevărului și înfăptuirii justiției/dreptății.

4. sub aspect procedural nu există temei juridic de modificare a componentei completului de judecată (nu există nici un caz de incompatibilitate), iar dacă totuși o asemenea modificare ar avea loc – indiferent de mijlocul procedural prin care ea s-ar face – aceasta presupune încălcarea a principiului continuității completului de judecată.

5. președintele ori vicepreședintele unei instanțe de judecată (respectiv judecătorul „adjunct” desemnat ca „ofițer de securitate”) nu pot să

facă verificări cu privire la autenticitatea eventualelor recomandări și referințe asupra onestității și profesionalismului judecătorului căruia îi este necesar accesul la informații clasificate ca secrete de serviciu pentru judecarea unei cauze și nici nu pot aprecia asupra „oportunității eliberării autorizații de acces” (cum prevăd dispozițiile art.6 și 7 din HG nr. 781/2005), pentru că în asemenea situații: **a) s-ar substitui C.S.M.-ului sau organelor de cercetare penală, după caz; b) ar putea influența ori stabili unilateral, exclusiv administrativ și subiectiv, compunerea unor complete de judecată, ceea ce este inadmisibil.**

6. se observă că procedurile stabilite prin HG nr. 781/2005 prin care se atribuie o serie de atribuții conducătorului instanței cu privire la verificarea și stabilirea onestității și profesionalismului judecătorului sunt contrare dispozițiilor relevante ale Legilor nr. 303/2004, nr. 304/2004 și nr. 317/2004, modificate și completate. Or, un act normativ de grad inferior, cum este o hotărâre de guvern, nu poate stabili reguli/proceduri contrare dispozițiilor unor legi organice.

7. legislația actuală în materia informațiilor clasificate prezintă numeroase lacune și nu se compatibilizează cu legislația specială privitoare la organizarea judiciară.

Instanțele judecătorești nu emit documente care conțin informații clasificate ca secrete de stat sau de serviciu (în privința secretelor de serviciu evident că situația este parțial alta și trebuie însă evident nuanțată), în schimb, instanțele judecătorești pot deține/gestiona astfel de documente primite de la alte autorități, situație ce impune însă doar stabilirea și luarea unor măsuri unitare de prevenire a divulgării conținutului lor, însă nu și condiționarea accesului judecătorului la acestea.

3. argumente ce țin de riscul încălcării dispozițiilor art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului în ceea ce

privește dreptul de acces la o instanță independentă și imparțială și dreptul la un proces echitabil.

Clasificarea unor documente, date, informații ce constituie mijloace de probă și limitarea sau condiționarea accesului la acestea are influență directă asupra principiilor independenței și imparțialității judecătorului.

O soluție posibilă ar fi ca instituția ce a clasificat documentul ce constituie mijloc de probă să o și declassifice, în caz contrar, informația conținută de aceasta neputând fi folosit ca probă, ceea ce înseamnă că nu se va ține seama de ea la soluționarea cauzei.

De aceea, în cauzele penale și de contencios administrativ, unde frecvența informațiilor clasificate este cel mai des întâlnită, *premergător sesizării instanței*, Parchetul, S.R.I., M.A.I. etc. ar trebui, în măsura în care e posibil, desigur, să ia toate măsurile necesare în vederea declassificării/desecretizării informației de care înțelege să se folosească în acuzare.

Potrivit art. 24 alin. 5 din Legea nr. 182/2002 „*este interzisă clasificarea ca secrete de stat a informațiilor, datelor sau documentelor în scopul .. restrângerii ilegale a exercițiului unor drepturi ale unei persoane sau lezării altor interese legitime*”, iar potrivit art. 33 „este interzisă clasificarea ca secrete de serviciu a informațiilor .. pentru favorizarea ori acoperirea eludării legii sau obstrucționarea justiției”.

Normele care reglementează materia la care ne referim sunt criticabile și pentru că:

- acordarea autorizației de către „conducătorul autorității” (respectiv: președintele instanței) creează cel puțin aparența/suspiciunea (dacă nu chiar posibilitatea reală) selectării unor judecători **agreați** pentru a soluționa anumite tipuri de cauze;
- dacă se admite că judecătorii cărora le-au fost repartizate asemenea cauze (în care există date, documente ori informații clasificate)

- au nevoie de autorizație de acces, atunci părțile și avocații, fără autorizație, nu vor putea avea acces la ele, ceea ce ar conduce cel puțin la ridicarea de serioase semne de întrebare asupra **modului echitabil** de soluționare a dosarului și de respectarea a principiilor contradictorialității și nemijlocirii. Dacă, în schimb, se admite ideea - absolut corectă și consacrată de jurisprudența CEDO - că părțile și avocații ar avea acces, fără autorizație, în virtutea dreptului la un proces echitabil, atunci nu ar mai avea nici o rațiune condiționarea accesului tocmai pentru judecător, căci în caz contrar acesta nu ar mai întruni cerința de „magistrat independent și imparțial” impusă de art. 6 paragraf. 1 din Convenție și jurisprudența relevantă a instanței europene;
- teoretic, dacă nimeni dintr-o instanță nu are/nu obține autorizație de acces (să ne imaginăm situația unei instanțe mici, de pildă, cu 1-5 judecători), se poate ajunge, prin absurd, ca dosarul să nu poată fi judecat, sau ca judecătorul să ia de bună ceea ce i se spune că ar conține respectivele documente clasificate ori să le ignore totalmente, contrar principiului aflării adevărului.

Pe cale de consecință, apreciem că dispozițiile legale sus-menționate nu ar trebui să fie aplicabile judecătorilor în ceea ce privește o eventuală condiționare a accesului acestora la informațiile clasificate (ca secrete de stat sau de serviciu) necesare judecării unei cauze cu care au fost investiți și că, în orice caz, aceste dispoziții sunt incompatibile cu principiile independenței judecătorilor și al separației puterilor în stat.

Apreciem că se impune modificarea art. 7 alin. 4 din Legea nr. 182/2002 în sensul includerii și a judecătorilor în categoria persoanelor îndreptățite la a avea acces la informații clasificate, fără obținerea prealabilă a unei autorizații, în condițiile prevăzute de această lege, dar potrivit unor proceduri interne comune întregului sistem judiciar, al căror scop să fie

exclusiv acela al prevenirii divulgării conținutului acestora.

LUMEA JUSTITIEI.RO